

AKADEEMILISE PÕLLUMAJANDUSE SELTSI 10 AASTAT

O. Saveli

Suurte muutuste perioodil tekkis võimalus taastada või luua korporatsioone ja seltse, et ühendada üliõpilasi või diplomeeritud isikuid. Nii taastati 4. aprillil 1988 ka Eesti Tartu Põllumeeste Selts. Diskuteeriti ka Eesti Põllumeeste Seltsi taastamise üle Eesti Põllumajanduse Akadeemia baasil. Mitmesugustel objektiivsetel asjaoludel jäi see ära. Samas kerkis üles Eesti Vabariigi esimese iseseisvusperioodi populaarse ühenduse, Akadeemilise Põllumajandusliku Seltsi (APS) taastamine. Ideed kandsid APSi liikmed prof. Jüri Kuum, põllumajanduskandidaat Meinhard Karelson ja põllumajandusdoktor Richard Toomre.

15. märtsil 1989 kogunesid EPA rektori juurde õppejõudude ja põllumajandusteadusega tegelevate instituutide esindajad. Arutleti APSi taastamise ning põhikirja ja programmi projekti üle. Ettevalmistustöodes löid tõsiselt kaasa professorid Jüri Kuum ja Ülo Oll. Probleemi pakkus taastatava seltsi liikmeskond. Varem ühendas APS Tartu Ülikooli põllumajandusõppejõude ja -üliõpilasi. Nüüd tekitas küsimusi, kas haarata kaasa akadeemilise kraadiga teadlasi väljastpoolt EPAt ja samuti üliõpilasi. Koosolekul kiideti esitatud projektid heaks ja pooldati liikmetena kraadiga teadlasi. Otsustati kokku kutsuda APSi asutamiskoosolek.

Asutamiskoosolekul 4. aprillil 1989 kuulati esmalt ettekandeid pm.-knd. Meinhard Karelsonilt Akadeemilisest Põllumajanduslikust Seltsist, pm.-knd. Arnold Rüütliilt põllumajanduse ja prof. Olev Savelilt põllumajandusteaduse probleemidest. APSi liikmed professorid Jüri Kuum ja Richard Toomre tegid ettepanekuid seltsi tuleviku suhtes. Järgnes elav arutelu. Ikka probleemiks, kas võtta liikmeks ka üliõpilasi või mitte. Otsustati vastu võtta teaduses edukaid üliõpilasi. EPA 20. aprillil 1989. a. ajalehes märgib 3. kursuse mehhaniseerimise üliõpilane Meelis Müil: "Loota, et noored ise APS-i tulevad, ei maksa. Pole mõtet illusioone teha. Kui APS tahab kümnekonna aasta pärast veel eksisteerida, siis peab ta ise praegu leidma tee tudengite juurde." Möödas ongi 10 aastat. APS eksisteerib, kuigi pole leidnud teed üliõpilaste juurde ja kahjuks on vähe tegeldud ka magistrandide ja doktorantidega.

Asutamiskoosolekul taastati Akadeemiline Põllumajanduse Selts, mille presidendiks valiti prof. Olev Saveli, asepresidentideks prof. Karl Annuk (ELVI), pm.-dr. Hindrek Older (EMMI), prof. Ülo Oll (EPA) ja pm.-knd. Olav Kärt (ATK) ning sekretäriks pm.-knd. Meinhard Karelson (ELVI). Volikogusse valiti ELVist prof. E. Valdmann, prof. A. Ilus ja vet.-knd. Toomas Vain, EPAst prof. Jüri Kuum, prof. Jaan Lepajõe, prof. Endel Laas, dots. Harri Piho ja dots. Aadu Kolk, Majandusinstituudist maj.-knd. Johannes Kaubi, Eksperimentaalbioloogia Instituudist prof. Rein Teinberg, Ülemnõukogust dots. Arnold Rüütel ja Laatre sovhoosist pm.-knd. Huno Toomiste. 6 kohta jäid esialgu vakantseks. 7. detsembril 1989 kutsus APSi eestseisus volikogu liikmeteks pm.-kandidaadid Ilmar Aamisepa, Vilmar Kruusi ja Arvo Sirendi EMMTUst, dotsendid Tõnu Ivaski, Hugo Roostalu ja Heinrich Vipperi ja prof. Raimo Kõlli EPAst ning maj.-knd. Mati Tamme JKKst. APSi põhikiri registreeriti ENSV Agrotööstuskomitees 11. juulil 1989.

Tabel 1. APSi eestseisused

Table 1. Managing committee of the Academic Agricultural Society

Staatus/ <i>Status</i>	1989–1992	1992–1995	1995–1998	1998–2001
President/ <i>President</i>	O. Saveli	O. Saveli	O. Saveli	O. Saveli
Asepresident/ <i>Vice-president</i>	K. Annuk O. Kärt H. Older Ü. Oll	K. Annuk O. Kärt H. Older Ü. Oll	O. Kärt H. Older	O. Kärt
Sekretär/ <i>Secretary</i>	M. Karelson	M. Karelson	H. Viinalass	H. Viinalass
Agraarteaduse peatoimetaja <i>Editor of the Journal</i>	Ü. Oll	Ü. Oll	Ü. Oll/ A. Lember	A. Lember
Liikmed/ <i>Members</i>	T. Ivask R. Kõlli H. Roostalu	T. Ivask R. Kõlli	H. Kuuks I. Lemetti J. Muru M. Rootslane M. Sepp R. Viiralt	A. Bender M. Järvan P. Lättemäe H. Möller M. Piirsalu J. Praks H. Tikk R. Viiralt

Volikogu osutus vähetegusaks. 1995. aasta aruandekoosolekul otsustati muuta põhikirja, et loobuda volikogust ja suurendada eestseisuse koosseisu.

Juba 1989. aastal alustatakse ettevalmistusi APSi ajakirja väljaandmiseks. "Agronoomia" oli Eesti Vabariigi esimese iseseisvuse perioodil väga tunnustatud põllumajanduslik ajakiri. Vaatamata ideelisele tahtele oli raskusi materiaalsete lahenduste leidmisel. Kuid alates 1990ndast aastast on igal aastal ilmunud 4 numbrit "Agraarteadust". Ajakirja alustamisel ja edaspidisel toimetamisel on unustamatuid teeneid prof. Ülo Ollil, kes oli kuni lahkumiseni 1997. a. ajakirja peatoimetaja. Sellest ajast jätkab oma õpetaja tööd prof. Aleksander Lember. Paljudel aastatel on seltsil olnud majanduslikke probleeme eelarvega. Liikmemaksudega eelarvet täita oli lootusetu, sest ajakirja trükikulud olid suuremad. Viimaste aastate eelarve täitmise moodus on ennast õigustanud, kuigi mitmed üksuste juhid pole suutnud mõista oma kohustusi seltsi liikmete ees.

Vastavalt APSi põhikirjale alustati auliikmete valimist 1990. ja preemiade väljaandmist 1991. aastal.

Tabel 2. Akadeemilise Põllumajanduse Seltsi auliikmed ja preemiade saajad 1990...1998

Table 2. The honorary members and the members having received the prize of the AAS in 1990...1998

Kuupäev Date	Auliikmed Honorary members	Eluajapreemia Lifetime prize	Aastapreemia Annual prize	Noortepreemia Youth prize
13. 4.1990	prof. A. Muuga prof. E. Järvesoo			
10. 4.1991	prof. A. Pung pm.-knd. H. Kotkas	pm.-dr. R. Kalmet	pm.-knd. M. Metsaalt	pm.-mag. P. Kasearu
8. 4. 1992	pm.-knd. K. Jaama pm.-knd. M. Karelson	pm.-dr. H. Kärblane	pm.-knd. S. Kalev	Ph.D. A. Kaasik
8. 4. 1993	pm.-knd. A. Ratt prof. J. Kuum	prof. Ü. Oll	vet.-dr. A. Kaarma biol.knd. M. Agur	pm.-mag. E. Orgmets
30. 3.1994	prof. E. Laas	pm.-dr. V. Laanmäe	biol.-knd. L. Murdam pm.-knd. P. Kuldkepp	Ph.D. R. Lillak
19. 4.1995	pm.-dr. A. Aamisepp prof. H. Nõmmik	prof. J. Lepajõe	pm.-dr. M. Järvan	Ph.D. H. Viinalass
18. 4.1996	pm.-dr. R. Kalmet	pm.-dr. L. Nigul	pm.-knd. A. Bender	pm.-mag. H. Kiiman
10. 4.1997	prof. V. Veinla pm.-dr. V. Laanmäe	prof. K. Annuk	prof. O. Kärt prof. A. Lember	Ph.D. A. Kanal pm.-dr. P. Rausberg
8. 4. 1998	pm.-knd. H. Korjus	prof. A. Ilus	pm.-dr. P. Lättemäe pm.-dr. E. Orgmets	

Teaduslike konverentside korraldamisega alustati 1996. aastal. Nüüd on see üritus juba traditsiooniliseks muutunud. Käesolev teaduskonverents on neljas. Igal konverentsil anti välja Akadeemilise Põllumajanduse Seltsi toimetiste 2 numbrit, kus avaldati 60...70 tööd. Teadusdiskussioonid on alati kaasakiskuvad, sest kahepäevase konverentsi ajal on toimunud ka aastakoosolek. Kahju on selles, et paljude APSi liikmete huvi piirdub vaid võimalusega avaldada oma töid "Agraarteaduses" ja APSi toimetistes. Ajakirja refereeritakse *CAB International*'is.

Uus põhikirja võeti vastu APSi üldkogul 20. detsembri 1995, see registreeriti ümber Eesti Vabariigi Põllumajandusministeeriumis 3. juunil 1996 ning 3. juulil 1996 väljastati EV Ettevõtete, Asutuste ja Organisatsioonide Registri Keskusest mittetulundusühingu (liidu) registreerimistunnistus nr. 01832859.

Liikmeskond on iga aastaga kasvanud. Esimese kolme aastaga kujunes liikmete arvuks 178. Järgnevate aastate jooksul on APSi liikmete arv ületanud 250 piiri.

Ten Years of the Academic Society of Agriculture

O. Saveli

The Academic Agricultural Society was re-established in 1989. The journal of Agricultural Science has been published since 1990, four numbers per year. Since 1996 the scientific annual conferences have been organized and two issues of the Transactions of the EAA Society have been published. To appreciate the scientific work of the members of the EAA Society three prizes (lifetime, annual and youth prize) have been given and the honorary members have been elected every year. There are more than 250 members of the EAA Society today.